

Tampereen ammattikorkeakoulu
Ammatillinen opettajakorkeakoulu

Kehittämishanke

Maatalousteknologian koulutusohjelman opetussuunnitelman kehittäminen

Keski-Pohjanmaan maaseutuopisto / Kannuksen yksikkö

Ahoniemi Petri

Haaponiemi Pauli

Työn ohjaaja Kolari Maarit

Tampere 2009

Tampereen ammattikorkeakoulu
Ammatillinen opettajakorkeakoulu
Opettajakoulutuksen kehittämishanke

Ahoniemi, Petri; Haaponiemi, Pauli
Maatalousteknologian opetussuunnitelman uudistaminen
Keski-Pohjanmaan maaseutuopisto / Kannuksen yksikkö
20 sivua + 4 liitesivua
Joulukuu 2009
Työn ohjaaja lehtori, kasvatustieteiden maisteri Maarit Kolari

TIIVISTELMÄ

Kerromme tässä kehittämishankkeessa opetussuunnitelmauudistus- prosessin etenemisestä Keski-Pohjanmaan maaseutuopiston Kannuksen yksikön Maatalousteknologian koulutusohjelman osalta. Omalta osaltamme varsinainen suunnittelu- ja toteutustyö ajoittui keväälle 2009 ja valmistui kesäksi.

Opetussuunnitelmatyön tarkoituksena oli uudistaa maatalousteknologian koulutusohjelma vastaamaan toisen asteen koulutuksessa syksyllä 2009 voimaan tulleita uusia käytäntöjä. Käyttöön tulivat osaamiseen ja oppimiseen perustuvat arviointitavat opiskelijan kehittymisen arvioinnissa.

Suunnittelutyön teoreettisen osuuden voidaan todeta onnistuneen halutulla tavalla, Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymän toimitus on antanut hyväksyvän lausunnon opetussuunnitelman osalta ja oppilaitoksen rehtori on hyväksynyt oppilaitoskohtaisen opetussuunnitelman. Syksyllä 2009 alkaneet koulutusryhmät ovat päässeet opiskelemaan uuden opetussuunnitelman mukaisesti.

Avainsanat: Maatalousteknologia, opetussuunnitelma, Ammattitaitovaatimukset

SISÄLLYSLUETTELO

Tiivistelmä

1 Johdanto	4
2 Oppilaitoksen ihmis-, tieto- ja oppimiskäsitys	6
2.1 Keskiasteen ammatillisen opetuksen opetussuunnitelman sisältö	8
2.2 Opetussuunnitelman laatiminen	9
2.3 Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymän antama ohjeistus opetussuunnitelmatyöhön	11
3 Oppimisen ja osaamisen arviointi	13
3.1 Oppimisen arviointi.....	13
3.2 Osaamisen arviointi.....	14
4 Kehittämishankkeen suunnittelu ja toteutus.....	15
4.1 Hankesuunnitelman laatiminen	15
4.2 Kehittämishankkeen toteutus	15
5 Opetussuunnitelmatyön tulokset	16
6 Opettajakoulutus kehittämishankkeen tukena.....	17
7 Pohdinta	18
LÄHTEET.....	19
LIITTEET	20

1 Johdanto

Työskentelemme Keski-Pohjanmaan maaseutuopistolla Kannuksen yksikössä, joka on valtakunnallisesti arvostettu maa- ja metsätalouden kouluttaja niin nuorisolle kuin aikuisillekin. Vahvuutena on kotieläinyrittämiseen liittyvä koulutus ja maatalousteknologia, jossa olimme pilotti kokeilussa mukana, jonka jälkeen koulutus vakinaistettiin.

Toimipaikka on Euroopan ainoa turkistuotantoon kouluttava ja Suomen ensimmäinen Kennel-alalle suuntaava kouluttaja. Vahva aikuiskoulutus- ja hanketoiminta tuo lisää osaamista kaikkiin maaseudun ammatteihin.

.

Perusopetukseemme kuuluu:

- maatalousalan perustutkinto, maatilatalouden koulutusohjelma, maaseutuyrittäjä.
- maatalousalan perustutkinto, turkistalouden koulutusohjelma, turkistarhaaja.
- maatalousalan perustutkinto, eläintenhoidon koulutusohjelma, eläintenhoitaja (kennelala, sekä joka toinen vuosi lukio-opinnot).
- maatalousalan perustutkinto, eläintenhoidon koulutusohjelma, eläintenhoitaja (tuotantotalous, lomittaminen)
- maatalousalan perustutkinto, maatalousteknologian koulutusohjelma, maaseutuyrittäjä.
- metsäalan perustutkinto, metsätalouden koulutusohjelma, metsuri / metsäkonealan koulutusohjelma, metsäkoneenkuljettaja

Uudet opetussuunnitelmat tulivat käyttöön toisen asteen oppilaitoksissa 2009 syksyllä, myös Kannuksen maaseutuopisto oli mukana tässä uudistustyössä.

Kehittämishankkeemme tavoite on kuvata opetussuunnitelmaprosessin etenemistä maatalousteknologian koulutusohjelman osalta Kannuksen yksikössä.

Opetussuunnitelmauudistus prosessin kuvaus etenee avaamalla ensiksi oppilaitoksemme opetustyöhön liittyviä peruseriaatteita. Opetussuunnitelma uudistyön ollessa kyseessä käsittelemme yleisiä, sekä oppilaitoskohtaisia perusteita opetussuunnitelmien uudistusprosessiin liittyen. Listaamme myös koulutusyhtymän antaman ohjeistuksen uudistyön tueksi.

Oppimisen ja osaamisen arviointi näyttelevät merkittävää roolia uusissa opetussuunnitelmissa. Tämän vuoksi olemme katsoneet aiheelliseksi selventää mitä nämä edellä mainitut asiat tarkoittavat.

Kerromme millä aikataululla laadimme hankesuunnitelmamme sekä kuvaamme kehittämishankkeemme toteutusta. Lopuksi tarkastelemme opettajakoulutuksen ja kehittämishankkeen liittymistä toisiinsa. Liitteissä kerromme maatalousteknologian koulutusohjelman opintojen etenemisestä, sekä kuvaamme niitä ammattitaitovaatimuksia, jotka vaikuttavat luonnollisesti tämän maatalousteknologian koulutusohjelman opetussuunnitelman toteutukseen.

Valitsimme tämän opetussuunnitelman uudistamistyön kehittämishankkeeksemme, koska tunsimme aiheen liittyvän läheisesti parhaillaan suorittamaamme opettajakoulutukseen. Kuvaamalla opetussuunnitelmatyön etenemistä oppilaitoksessamme, olemme voineet tutustua monitahoisesti opiskelijoiden opintopolkuun ja tällä tavoin peilata oman koulutuksemme aikana käsiteltyjä asioita suoraan Kannuksen maaseutuopiston käytännön arkeen.

2 Oppilaitoksen ihmis-, tieto- ja oppimiskäsitys

Tiedon- ja oppimiskäsityksemme perustana on laaja-alainen konstruktivistinen ajattelu, tekemällä oppiminen ja yhteistoiminnallisuus. Tietojen ja taitojen monipuolinen ja syvälinen oppiminen toteutuu soveltamalla vaihtelevia opetus- ja oppimismenetelmiä, joista on sovittu opiskelijoiden kanssa opintoja yhdessä suunniteltaessa. Ohjaamme nuorta ammatillisen identiteetin löytämiseen, kasvuun ja kehittymiseen. Joustavuus, yksilöllisyys ja valintojen tekemisen vapaus, mutta myös yhdessä oppiminen, sekä aidossa työympäristössä työskentely, kuvaavat tapaamme toimia kouluttajana. Laajennamme ja kehitämme erilaisia yhteistyömuotoja työelämän ja koulutusyksikköjemme välille. Kannustamme opiskelijoitamme elinikäiseen oppimiseen.

Konstruktivistiseen ajatteluun kuuluu Tynjälän mukaan

- oppiminen on oppijan oman aktiivisen toiminnan tulosta
- oppijan aikaisemmat tiedot ja taidot ovat uuden oppimisen perusta
- ongelmat haastavat oppijan oppimaan
- ymmärtäminen sallii erilaiset tulkinnat
- oppiminen on sidoksissa tilanteeseen ja vuorovaikutukseen
- osaaminen rakentuu yksilöllisesti kokemusten kautta

(Tynjälä 1999)

Nuorten koulutuksessa painopisteenä on opiskelijoiden kasvun tukeminen läpi koulutuksen sekä erilaisissa nivelvaiheissa. Monipuolisten opetusmenetelmien käytöllä nuoria motivoidaan opiskeluun sekä harjaannutetaan elinikäiseen oppimiseen. Tavoitteena on tarjota kaikille edellytyksiään vastaavaa koulutusta. Opetuksen järjestelyissä otetaan huomioon erilaiset oppijat. Aikuisille suunnatun koulutuksen painopisteenä on työelämälähtöisyys, tutkintasuoritusten ja oppimisen henkilökohtaistaminen ja oppimisvalmiuksien kehittyminen. (Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymä, opetussuunnitelma, yhteinen osa)

Sosiokonstruktivistiseen ajatteluun kuuluu Tynjälän mukaan seuraavat asiat:

- oppiminen tapahtuu sosiaalisessa vuorovaikutuksessa

- toimitaan yhdessä
- kokemuksista ja näkemyksistä keskustellaan
- merkitykset muodostetaan käytännön yhteyksissä
- opettaja ohjaa oppimisprosessia
- oppijat oppivat ryhmänä ja myös yksilöinä

(Tynjälä 1999)

Ammatillisen koulutuksen tavoitteet korostavat ammatillisen ja persoonallisen kasvun yhteyttä. Erityisesti nuorten koulutuksessa tavoitteena on persoonallisuuden monipuolinen kehitys ja kasvu yhteiskunnan aktiiviseksi ja vastuulliseksi jäseneksi. Lähtökohtamme on, että jokainen ihminen on arvokas ja ainutkertainen. Jokaisella on oikeus ihmisarvoiseen elämään ja työhön sekä tasa-arvoisiin itsensä kehittämisen mahdollisuuksiin. Ihmisen perusolemukseen kuuluu pyrkimys hyvään ja ihmisenä kasvamiseen.

Ammatilliseen osaamiseen tulee sisältyä tiedollinen perusta ja harjaantumisen kautta muodostunut käytännön taito, mikä tulee näkyä sujuvana toimintana ja kykynä ratkaista ongelmia työtilanteissa. Osaamiseen liittyy oman osaamisen arviointitaidot, itsenäinen ongelmanratkaisukyky sekä kyky suhtautua tietoon kriittisesti ja oppia jatkuvasti uutta. Ammatillisuudessa yhdistyvät vahva ammatillinen osaaminen ja yleissivistys. Se sisältää myös arvo-osaamisen ja sisäistetyn ammattietiikan, joka näkyy vastuullisuutena työn tekemisessä ja työhön sitoutumisessa. Yhä enenevästi tiimeinä yhdessä tehtävä työ edellyttää myös sosiaalista kyvykkyyttä. (Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymä, opetussuunnitelma, yhteinen osa)

Koulutusyhtymämme strategiassa tulee esille seuraavat asiat, johon meidän tulisi pyrkiä:

Asiakaslähtöisyys: Toimimme kumppanuusyhteistyössä asiakkaidemme kanssa. Opiskelijoiden, työelämän ja alueen tarpeet ja tyytyväisyys ovat meille tärkeitä.

Osaaminen: Arvostamme ammatillista osaamista, yhteistyötä, yritteliästä ja luovaa toimintatapaa sekä elinikäistä oppimista.

Vastuullisuus: Toimimme yhteisöllisesti ja suvaitsevasti sekä edistämme ympäristöä säästävää toimintatapaa.

Avoimuus: Toimintatapamme sisäisessä ja ulkoisessa yhteistyössä perustuu avoimuuteen ja luottamukseen. (yhdessä paremmin www.kpedu.fi)

2.1 Keskiasteen ammatillisen opetuksen opetussuunnitelman sisältö

Tutkinto sisältää, sen mukaan kuin opetussuunnitelmassa määrätään, ammatillisia opintoja ja niitä tukevaa työssä oppimista sekä ammattitaidon saavuttamiseksi tarpeellisia ja ammattitaitoa täydentäviä äidinkielen, toisen kotimaisen kielen ja vieraan kielen opintoja, maantieteellisiä opintoja, humanistis-yhteiskunnallisia opintoja, liikuntaa ja terveystietoa, taito- ja taideaineiden opintoja sekä opinto-ohjausta. Valtioneuvosto päättää koulutuksen yleisistä valtakunnallisista tavoitteista sekä yhteisistä opinnoista ja niiden laajuudesta. (Laki ammatillisesta koulutuksesta 630/98)

Opetushallitus päättää keskiasteen ammatillisten koulutusten koulutusaloittain ja tutkinnoittain opintojen tavoitteista ja keskeisistä sisällöistä (opetussuunnitelman perusteet). Opetussuunnitelman perusteet voidaan antaa erikseen nuorten ja aikuisten koulutusta varten. Koulutuksen järjestäjän tulee hyväksyä koulutusta varten opetussuunnitelma. Opetussuunnitelma hyväksytään erikseen suomenkielistä, ruotsinkielistä ja saamenkielistä sekä tarvittaessa muulla kielellä annettavaa opetusta varten. Opetussuunnitelma tulee laatia siten, että se antaa opiskelijalle mahdollisuuden yksilöllisiin opintoihin koskeviin valintoihin tarvittaessa myös muiden ammatillisen koulutuksen ja muun koulutuksen järjestäjien antamaa opetusta hyväksi käyttäen. (Laki ammatillisesta koulutuksesta 630/98)

Opetussuunnitelman tutkintokohtaisessa osassa määrätään ammatillisten tutkinnon osien ja ammattitaitoa täydentävien tutkinnon osien (yhteisten opintojen) järjestäminen yhteistyössä muiden koulutuksen järjestäjien ja työelämän kanssa. Lisäksi määrätään opetuksen ajoitus, oppimisympäristöt ja opetusmenetelmät, joiden avulla opiskelija voi saavuttaa tutkinnon ammattitaitovaatimukset ja tavoitteet.

Tutkintokohtaisessa osassa määrätään myös koulutuksen järjestäjän tarjoamat opinnot muista tutkinnoista sekä opiskelijan mahdollisuudet suorittaa useampia kuin yksi tutkinto. Siinä päätetään ammatillisten ja ammattitaitoa täydentävien tutkinnon osien (yhteisten opintojen) arviointisuunnitelma, joka sisältää ammattiosaamisen näytöt ja muun osaamisen arvioinnin.

Opetussuunnitelman tutkintokohtainen osa sisältää ainakin

- tutkinnon muodostumisen pakollisista ja valinnaisista ammatillisista tutkinnon osista ja ammattitaitoa täydentävistä tutkinnon osista
- opintojen etenemisen, ajoituksen ja järjestämisen
- vapaasti valittavien tutkinnon osien tarjonnan
- suunnitelman ammatillista osaamista yksilöllisesti syventävien tutkinnon osien (perustutkintoa laajentavien tutkinnon osien) järjestämisestä
- suunnitelman tutkinnon osien arvioinnista ja osaamisen arviointimenetelmistä
- suunnitelman ammatillisten tutkinnon osien arvioinnista siten, että se sisältää toimieliimen hyväksymän suunnitelman ammattiosaamisen näyttöjen toteuttamisesta ja arvioinnista
- paikallisesti tarjottavat tutkinnon osat, niiden ammattitaitovaatimukset, arvioinnin kohteet ja arviointikriteerit sekä ammattitaitoa täydentävien pakollisten tutkinnon osien valinnaisten lisäosien tavoitteet, arvioinnin kohteet ja arviointikriteerit.

(Maatalousalan perustutkinto 2009)

2.2 Opetussuunnitelman laatiminen

Opetussuunnitelman laadinta, päivittäminen, uudistaminen ja kehittäminen on koko organisaation yhteistyöhanke. Opetussuunnitelmatyössä ovat mukana oppilaitoksen johto, opettajat, työelämän edustajat, opiskelijat, ja myös ammattiosaamisen näyttöjen toimintaelin. Tutkintokohtaiset osat voidaan laatia pienemmissä asiantuntijaryhmissä. Johto on hyvin keskeisessä asemassa opetussuunnitelmatyön onnistumisessa. (Hätönen 2006)

Opetussuunnitelmatyön organisoinnissa tulee koulutuksen järjestäjän päättää seuraavista asioista:

- Kuka tai mikä ryhmä johtaa opetussuunnitelmatyötä?
- Miten opetussuunnitelmatyötä tukeva koulutus ja mahdollinen ohjaus järjestetään?
- Mitä ulkopuolisia tahoja tarvitaan mukaan työskentelyyn?
- Millainen opetussuunnitelma laaditaan?
- Mikä on työn aikataulu?
- Mitä työryhmiä tarvitaan opetussuunnitelman yhteisen osan laatimisessa?
- Miten tutkintokohtaiset osat laaditaan?
- Kuka kokoaa ja kirjoittaa opetussuunnitelman?
- Miten opetussuunnitelmasta päätetään ja milloin päätökset tehdään?
- Miten usein opetussuunnitelmaa tarkistetaan ja miten laadunvarmistus toteutetaan?

(Hätönen 2006, 28.)

Opetussuunnitelman laadinnan tehtäväkuvaus riippuu olennaisesti siitä, tehdäänkö kokonaan uusi suunnitelma vai vanhan päivitys. Työn vaiheita voidaan Hätösen (2006)mukaan kuvata seuraavasti:

1. Tutustuminen ammatillisen koulutuksen lainsäädäntöön ja opetushallituksen julkaisemiin opetussuunnitelman perusteisiin
2. Työssä tarvittavien tietojen hankinta, mm:
 - alueen työelämän erityispiirteiden selvittäminen
 - koulutuksen järjestäjän tietojen, kuten arvojen, vision, toiminta-ajatuksen, koulutustehävän, tutkintojen, henkilöstön, sidosryhmien jne. selvittäminen
 - nykyisen opetussuunnitelman sisällön ja kehitystarpeiden arviointi
 - tehtyjen ja tulevien kehityshankkeiden hyödyntämismahdollisuuksien arviointi
 - kokemusten kerääminen aikaisemmasta opetussuunnitelmatyöstä
 - työelämä- ja sidosryhmäyhteyksien kartoittaminen
3. Opetussuunnitelmatyön aikataulutuksen laadinta, mm:
 - opetussuunnitelman tavoiteasettelusta ja sisällöstä päättäminen
 - henkilöstön kouluttaminen
 - työryhmien toimenkuvien laatiminen

- välitavoitteiden määrittäminen
 - työn valmistuminen
4. Kouluttautuminen ja yhteinen työskentely, mm:
- virikkeellisen aloitustilaisuuden järjestäminen
 - asiantuntijakoulutuksiin osallistuminen
 - yhteisten toimintaohjeiden laatiminen
 - resursseista sopiminen
 - työskentelytavoista sopiminen
 - aikatauluista ja opetussuunnitelman luovuttamisesta sopiminen

Työn aloittamisessa on tärkeää, että kaikki toimijat ymmärtävät työn merkityksen ja laativat opetussuunnitelmaa yhteisesti sovittujen toimintamallien mukaisesti. Tarvittaessa on ennen työn aloittamista varmistettava, että kaikilla osapuolilla on yhteneväinen käsitys koulutuksen järjestäjän määrittämästä arvoperustasta, ihmiskäsityksestä sekä tieto- ja oppimiskäsityksestä.

2.3 Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymän antama ohjeistus opetussuunnitelma-työhön

Seuraavassa poimintoja Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymältä sähköisesti saamastamme ohjeistuksesta.

Saman perustutkinnon ammatillisten opintojen pakolliset yhteiset tutkinnon osat tehdään opettajien yhteistyössä yhtenä versiona ammattitaitovaatimusten ja kriteerien mukaisesti.

Saman perustutkinnon ammatilliset yhteiset pakolliset opinnot ovat opetussuunnitelmassa kaikille sen perustutkinnon koulutusohjelmille samat.

Koulutusohjelmakohtaisesti eriytyvien tutkinnon osien tuottaminen edellyttää opettajien yhteistyötä ainakin keskustelu- ja kommentointitasolla.

Vähintään niiden opettajien, jotka opettavat ko. tutkinnon osan opintoja, arvioivat oppimista ja osaamista, tulisi muodostaa yhteinen näkemys opintojaksoista ja arvioinnin suunnitelmista.

Opinnot suunnitellaan ja toteutetaan mahdollisimman opiskelijälähtöisesti kokonaisuutta ajatellen. Opiskelijoilla tulee olla mahdollisuus valinnaisuuteen ja opintojen yksilöllistämiseen tarvittaessa.

Perustutkinnoittain opettajat laativat opetussuunnitelman yhdessä.

Asiakaslähtöisyys tarkoittaa, että opiskelijalle tarjotaan opetussuunnitelma ja tieto opinnoista siinä muodossa kuin ne ko. ammatissa luontevimmin ilmenevät.

Pedagoginen johtajuus ja juridisuus, eli rehtori tutkintokohtaisen opetussuunnitelman hyväksymisellään vahvistaa yhteisten linjausten toteutumisen opetussuunnitelmassa.

Koulutusyhtymän ohjeistuksesta ja toteutuksesta suhteessa Hätösen opetussuunnitelmaprosessin toteutukseen voi lukea kappaleesta kehittämishankkeen toteutus.

3 Oppimisen ja osaamisen arviointi

Opiskelijan arviointi on kriteeriperusteista, jolloin opiskelijan oppimista ja osaamista verrataan aina joko ammatillisten tutkinnon osien ammattitaitovaatimuksiin tai ammattitaitoa täydentävien tutkinnon osien (yhteiset opinnot) tavoitteisiin sekä niiden pohjalta laadittuihin arviointikriteereihin. Opiskelijalla on oikeus oppia ennen kuin ammattitaitovaatimuksissa ja tavoitteissa määriteltyä osaamista arvioidaan tutkintotodistukseen tulevan arvostuksen saamiseksi. (Maatalousalan perustutkinto 2009)

Opiskelijalla on oikeus saada riittävä määrä opetusta oppimisen varmistamiseksi, ennen kuin osoittaa osaamisensa näytöllä.

3.1 Oppimisen arviointi

Oppimisen arvioinnin tavoite on, että opiskelija tietää, mitä hän osaa ja mitä hänen on vielä opittava. Oppimisen arvioinnissa opettajan tai työpaikkaohjaajan tulee käyttää opiskelijaa motivoivia ja aktivoivia menetelmiä. Niiden avulla tuetaan ja motivoidaan opiskelijaa ammattitaitovaatimusten tai tavoitteiden saavuttamisessa sekä kehitetään opiskelijan itsearviointitaitoa. Opiskelija arvioi oppimistaan tutkinnon osien ammattitaitovaatimusten, tavoitteiden ja arviointikriteereiden perusteella. (Maatalousalan perustutkinto 2009)

Oppimista arvioidaan koko koulutuksen ja opiskelun ajan antamalla opiskelijalle suullista tai kirjallista palautetta oppimisen etenemisestä. Numeerista arviointia ei oppimisen arvioinnissa tarvita. Palautteella tuetaan ja ohjataan opiskelijaa mahdollisimman hyviin suoriin tuomalla esille opiskelijan vahvuudet. Oppimisen arvioinnin perusteella tehdään tarvittavat muutokset opiskelijan opetukseen ja oppimisen tukemiseen. Muutokset kirjataan henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan. (Maatalousalan perustutkinto 2009)

Kurssin hyväksyntä todetaan suoritettu tai täydennettävä merkinnällä.

3.2 Osaamisen arviointi

Osaamisen arviointiin perustuen opiskelijalle annetaan todistukseen tulevat arvosanat voimassa olevan asetuksen ammatillisesta koulutuksesta mukaisella arviointiasteikolla.

Osaamista arvioitaessa arviointimenetelmät valitaan siten, että ne mittaavat asetettujen ammattitaitovaatimusten tai tavoitteiden saavuttamista, soveltuvat käytettyihin opiskelumenetelmiin ja tukevat opiskelijan oppimista. Opiskelijoilla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamisensa monipuolisesti ja arvioida myös itse osaamistaan, eli itsearviointi mahdollisuus. (Maatalousalan perustutkinto 2009)

Ammatillisten tutkinnon osien ammattitaito arvioidaan ammattiosaamisen näytöllä ja muulla osaamisen arvioinnilla. Ammattiosaamisen näytöllä arvioidaan mahdollisimman laajasti ammattitaitovaatimuksissa määritelty osaaminen, mutta vähintään se, mitä tutkinnon perusteissa on määrätty. Tarvittaessa muu osaamisen arviointi täydentää ammattitaitovaatimuksissa edellytettyä osaamista. Muun osaamisen arvioinnin arviointimenetelmistä päättää koulutuksen järjestäjä opiskelijan arvioinnin toteuttamissuunnitelmissaan. (Maatalousalan perustutkinto 2009)

4 Kehittämishankkeen suunnittelu ja toteutus

4.1 Hankesuunnitelman laatiminen

Hankesuunnitelman laatiminen aloitettiin keväällä 2009. Tavoitteena oli saada kehitettyä tiivis ja toimiva suunnitelma kehityshankkeen pohjaksi. Lopullisen hankesuunnitelman jätimme 5.6.2009 oppimisalustalle sille varatulle paikalle.

4.2 Kehittämishankkeen toteutus

Kehittämishankkeenamme oleva Maatalousteknologian opetussuunnitelmien uudistustyö käynnistyi täysipainoisesti keväällä 2009. Tavoitteena oli suorittaa opetussuunnitelmien uudistus kyseisen kevään aikana ja tämän jälkeen saada uusille suunnitelmille Koulutusyhitymän toimielimen hyväksyntä syksyyn mennessä.

Suunnittelutyölle oli varattu koko oppilaitoksen yhteisiä suunnittelupäiviä. Tällöin opiskelijat olivat poissa oppilaitokselta, mutta ohjeistettuna etätehtävien tekemiseen. Tämän lisäksi suunnittelua suoritettiin osana normaalia työtä ja osittain omalla ajalla.

Opetussuunnitelmatyö lähti varsinaisesti käyntiin koko opetushenkilökunnan yhteisillä tilaisuuksilla, näissä tilaisuuksissa tapahtui uudistustyöprosessin avaus koulutuslinjoittain. Tällä tavalla varmistettiin yhdenmukainen toiminta koko oppilaitoksen osalta. Tässä yhteydessä ilmoitettiin myös määräajat milloin uudistustyön tulisi olla valmis. Näitä koko opettajakunnan yhteisiä tilaisuuksia oli kaksi kappaletta.

Seuraavilla suunnittelupäivillä työskentely tapahtui tiimikohtaisesti. Opettajat jakautuivat koulutuslinjoittain ja suorittivat työskentelyä kurssikohtaisesti.

Meidän henkilökohtaisena tehtävänäme oli uudistaa Maatalousteknologian koulutusohjelman niitä osia, jotka ovat lähellä omaa opetustehtävääme.

Kehitystyön yhteen vetäjänä ja kokoajana toimi Eija Mäki-Ullakko, joka toimii oppilaitoksessamme koulutussuunnittelijana. Hän omaa laaja-alaisen näkemyksen, niin kyseisestä

koulutusohjelmasta, kuin myös muista oppilaitoksemme koulutusohjelmista. Tällä tavoin hänellä on valmiudet suunnitella opintojen jakautumista, sekä jaksottumista näiden kolmen opiskeluvuoden ajalle.

Suunnittelutyön tueksi olimme saaneet koulutusyhtymältä ohjeistuksen, joka osaltaan ohjasi toimintaamme. Ohjeistuksen pääperiaatteina olivat, opettajien välinen yhteistyö, oppilaslähtöisyys, opiskelijoille taataan mahdollisuus valinnaisuuteen, sekä opiskelijalle tarjotaan opetussuunnitelma ja tieto opinnoista siinä muodossa kuin ne ko. ammatissa luontevimmin ilmenevät.

Opetussuunnitelmatyömme noudatti tätä annettua ohjeistusta ja ohjeistus toimi samalla selkeyttämässä opetussuunnitelmien uudistusprosessia.

5 Opetussuunnitelmatyön tulokset

Opetussuunnitelmauudistus on muokannut opiskelijoiden opintojen kulkua monella tapaa verrattuna aikaisempaan. Oppilaitoksessa, jossa työskentelemme, on lukuisia eri opintolinjoja ja näiden kaikkien toisistaan eroavien koulutuslinjojen yhteen nivominen on erittäin haastava tehtävä koulutuksen järjestäjälle. Uudistuksessa tapahtunut opintojen kulun selkeyttäminen ja tiiviiden pakettien luominen on mielestämme onnistunut varsin hyvin, tämä on toteutunut niin, oppilaitoksella tapahtuvan kuin myös hyvin suurta osaa opiskelussa näyttelevän työssäoppimisenkin osalta.

Uudet opetussuunnitelmat selkeyttävät opintojen kulkua opiskelijan näkökulmasta ja muodostavat eri opintokokonaisuuksista tiiviitä ja ytimekkäitä paketteja. Aiemmin on ongelmana ollut useiden opintojaksojen osalta niiden venyminen liian pitkälle ajanjaksolle. Tämä on aiheuttanut opiskelijalle suuria vaikeuksia hahmottaa omaa opinpolkuaan ja opintopolun jäsentämistä eri kokonaisuuksiksi. Oman osaamisen ja oppimisen arviointi on tuottanut myös opiskelijalle vaikeuksia johtuen lähinnä siitä, ettei opiskelija aina ole tiennyt onko kyseinen opintokokonaisuus jo loppunut vai jatkuuko se esimerkiksi tulevana lukukautena. Uudessa opetussuunnitelmassa tästä entisestä opintojaksojen venymisestä on pyritty eroon ja rakennettu kokonaisuutta opiskelijalähtöisesti. Nyt opiskelijalla on huomattavasti helpompi luoda käsitys opintojen kulusta saamansa materiaalin ja ohjauksen perus-

teella, sekä suorittaa henkilökohtaisella tasolla jokaisen opintokokonaisuuden kohdalla sisällön avaaminen, niin aikataulun, tavoitteiden kuin arvioinnin suhteenkin.

Opetussuunnitelmien uudistuminen avaa mielestämme opiskelijoille, myös entistä paremmat mahdollisuudet oppimisensa ja osaamisensa osoittamiseen. Uusi arviointitapa tukee opiskelijan kehittymistä opintojen aikana entistä paremmin.

6 Opettajakoulutus kehittämishankkeen tukena

Olemme kokeneet tämän opetussuunnitelmatyön sitoutuvan erittäin voimakkaasti suoritamme opettajaopintoihin. Suunnitteluprosessia ovat tukeneet opettajakoulutuksen aikana saadut valmiudet opintojen suunnitteluun.

Soihdunkantaja näkökulmasta saimme uusia ajatuksia sekä tukea pohtimalla omaa oppimistamme ja tällä tavoin muodostamaan refleктоiva käsitys nykyisestä ja tulevasta opetustyöstä. Tällä tavoin ajatuksia selkeyttäen kykenimme kiinnittämään huomion opiskelijoiden oppimiseen.

Luotsi näkökulma antoi meille tukea luodessamme opiskelijoille oppimistavoitteita sekä suunnitellessamme opintojen kulkua ajatuksella mistä, mihin ja millaisin tavoittein.

Kalastaja näkökulma auttoi meitä muistamaan ja huomioimaan opiskelijoiden erilaiset persoonallisuudet sekä muistamaan myös ne opiskelijat jotka tarvitsevat erityistä tukea opintojensa suorittamiseen. Tällä opiskelijan yksilöllisellä huomioimisella uskomme auttavamme opiskelijoita tuntemaan työnsä opintojen parissa merkitykselliseksi ja näin saavuttamaan hyviä oppimistuloksia.

7 Pohdinta

Opetussuunnitelmauudistus on osoittautunut erittäin suureksi haasteeksi, in hyvin monelle muullekin asian parissa työskentelevälle. Käsiteltävät kokonaisuudet ovat useissa tapauksissa erittäin laajoja ja tällä tavoin aiheuttavat moninaista pohdiskelua sekä työstämistä erilaisten kokonaisuuksien yhteensovittamiseksi. Työtä helpottavana tekijänä toimii opetushallituksesta annettu ohjeistus, mutta myös oppilaitoskohtaista yksilöllisyyttä, omiin vahvuuksiin nojaten voidaan soveltaa.

Tällä hetkellä meillä on oiva mahdollisuus seurata työmme tuloksia päivittäisessä opetustyössämme ja tällä tavoin myös varmasti ottaa oppia, niin onnistuneista kuin vähemmän onnistuneista yksityiskohdista. Tämän havainnoimisen olemme todenneet olevan suurena rikkautena tulevia vastaavia tehtäviä varten.

Hyvin usein kuulemme käytävän kiivasta keskustelua opetussuunnitelmien uudistamisen järkevyydestä ja nimien vaihtumisesta, sekä muista vastaavista asioista. Tämä saattaa olla osaltaan tietyllä tapaa aiheellista keskustelua, eikä varmasti vähiten siksi, että hyvin suuri osa vaativasta suunnittelutyöstä joudutaan työstämään erittäin pienellä aikaresurssilla ja vähäisellä henkilömäärällä. Toisaalta asian toinen puoli on kiistämätön tosiasia, eli koulutuksen jatkuva kehittäminen on välttämätöntä yhteiskunnan ja maailman eläessä jatkuvassa voimakkaassa muutostilassa. Mikäli koulutusta vuodesta ja vuosikymmenestä toiseen tarjottaisiin samoilla ”muoteilla ja sanoilla” voisi suomalaisen hyvinvoinnin unohtaa hyvinkin pian.

LÄHTEET

Asetus ammatillisesta koulutuksesta 1998/811. Saatavissa:

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980811>

Hätönen, Heljä. 2006. Eläköön opetussuunnitelma II. Saarijärvi: Saarijärven offset

Laki ammatillisesta koulutuksesta 1998/630. Saatavissa:

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980630>

Keski-pohjanmaan koulutusyhtymä opetussuunnitelman yhteinen osa. Saatavissa

<http://intra.kpedu.fi/asiakirjat/opetussuunnitelmat/Opetussuunnitelmat/OPS%20Yhteinen%20osa%2023.02.06%20Hall%20hyv.doc>

Tynjälä 1999. Oppiminen tiedon rakentamisena. Konstruktivistisen oppimiskäsityksen perusteita. Tammer - Paino Oy, Tampere, Kirjayhtymä Oy, Helsinki

Maatalousalan perustutkinto 2009. Ammatillisen perustutkinnon Opetushallitus Oy Fram Ab, Vaasa 2009

Yhdessä paremmin – Strategia 2015

www.kpedu.fi/.../file_download.asp?...Yhdessä%20paremmin%20...

LIITTEET

Liite1

Liitteessä kuvataan opintojen kulku maatalousteknologian koulutusohjelman osalta oppilaitoksessamme.

Esillä oleva taulukko jakaa opinnot vuosittaisiin osakokonaisuuksiin.

Esimerkki maatalousteknologian koulutusohjelman opintojen kulusta

1. vuosi

Jakso 1	Jakso 2	Jakso 3	Jakso 4
Jakso 5			
vk 33-40	vk 41-48	vk 49-5	vk 6-14 vk 15-22

<p>Työskentely maatalousalalla</p> <p>traktori 2 ov</p> <p>-navettatyöt 2 ov</p> <p>-metsä 1 ov</p> <p>-maatilan työtehtävät (kasvilajit, jätahuolto, maatilan työt) 1 ov</p> <p>Elämänhallinta 0.5 ov</p> <p>Ympäristötieto 0.5 ov</p> <p>Maatalouskoneiden ja -laitteiden käyttäminen... - työskentely korjaamoolosuhteissa 1 ov</p>	<p>Työskentely maatalousalalla</p> <p>raksa 2 ov</p> <p>-maatilan työtehtävät (työturvallisuus, maatilan työt) 1 ov</p> <p>Maatalouskoneiden ja -laitteiden käyttäminen...</p> <p>- hitsaustekniikka 2 ov</p> <p>- moottoritekniikka 2 ov</p>	<p>Maatalouskoneiden ja -laitteiden käyttäminen...</p> <p>- moottoritekniikka 1 ov</p> <p>- tehosiirron tekniikka 2 ov</p> <p>- hitsaustekniikka 2 ov</p> <p>- sähkötekniikka 0.5 ov</p> <p>- koneistukset 1.5 ov</p>	<p>Y 1</p>	<p>Työskentely maatalousalalla:</p> <p>metsä 1 ov</p> <p>Maatalouskoneiden ja -laitteiden käyttäminen...</p> <p>- maatalous-koneiden käyttö (muokkaus-, kylvö- ja lannoitustöiden tekeminen koulutilalla toukuun alussa, opettaja mukana) 2ov</p> <p>- hydraulikka-tekniikka 1.5 ov</p> <p>- koneistukset 1.5 ov</p> <p>Näyttö: traktorin käyttö maataloustöissä</p> <p>Vapaasti valittavat</p> <p>- kasvi 2 ov</p>
--	---	---	------------	---

2. vuosi

Jakso 1

Jakso 2

Jakso 3

Jakso 4

Jakso

5

vk -40

vk 41-48

vk 49-5

vk 6-14

vk

15-22

<p>Maatalouskoneiden ja –laitteiden käyttäminen...</p> <p>- hydrauliiikka-tekniikka 1.5 ov</p> <p>- sähkötekniikka 2,5 ov</p> <p>- metallirakenteet ja materiaalit 2 ov</p> <p>Maaseutuyrittäminen</p> <p>- työssäoppimisen ohjeistus, yritystoiminnan perusteet (sis. atk) 1ov</p> <p>Vapaasti valittavat</p> <p>- kasvi 1 ov</p> <p>Työskentely maatalousalalla valmis</p>	<p>Maaseutuyrittäminen</p> <p>- työssäoppiminen 1 ov</p> <p>- markkinointi, hinnoittelu, kannattavuus 1 ov</p> <p>Maatalouskoneiden ja –laitteiden käyttäminen...</p> <p>-konepiirustus 1 ov</p> <p>- työssäoppiminen 4 ov (sis. mahdollisesti näytön)</p>	<p>Maatalouskoneiden ja –laitteiden käyttäminen...</p> <p>- konepiirustus 2 ov (näyttö, ellei jakson 2 to-jaksolla)</p> <p>Maatalouskoneiden ja –laitteiden käyttäminen.. valmis</p> <p>Maatalous- ja maanrakennuskoneiden hyödyntäminen</p> <p>- konetekniikka 1.5 ov</p> <p>- metallitekniikka 1.5 ov</p> <p>- koneketjut 1 ov (= piha-alueiden auraukset ja hiekotukset sekä muut kiinteistönhuolto-tehtävät)</p> <p>Maaseutuyrittäminen 2 ov</p> <p>- vastuut ja velvollisuudet 1 ov</p> <p>- rahoitus ja riskit 1 ov</p>	<p>Y2</p> <p>Opinnäytteen aloitukseen: hopsisin merkitään, mihin tutkinnon osaan opinnäyte liittyy sekä sovi-taan oh-jaava opettaja</p>	<p>Maatalous- ja maanrakennuskoneiden hyödyntäminen:</p> <p>- koneketjut 2 ov (= koulun piha-alueiden hoitaminen) osanäyttö1 (maanrakennustyöt sekä metalli-, huolto- tai korjaustyöt): koulun piha-alueiden kunnostus</p> <p>- perustaminen 2 ov (koneellistamissuunnitelma,urakointisopimus)</p> <p>- metallitekniikka 1 ov</p> <p>- konetekniikka 1 ov</p> <p>- työssäoppiminen (muokkaus- ja kylvötyöt vk 20-21 ja säilörehun urakointikoneiden huolto ja korjaus sekä säilörehun korjuu kesäkuussa vk 24-26, yhteensä 5 ov</p> <p>osanäyttö2 (säilörehun korjuu)</p>
---	--	--	--	--

3. vuosi

Jakso 1

vk 23-40

Jakso 2

vk 41-48

Jakso 3

vk 49-5

Jakso 4

vk 6-14

Jakso 5

vk 15-20

<p>Maatalous- ja maanrakennuskoneiden hyödyntäminen:</p> <p>- työssäoppien jatkuu (puintityöt vähint. 1 ov ja maatalouskauppa max 4 ov) yhteensä 5 ov</p> <p>osanäyttö2 voi olla vaihtoehtoisesti maatalouskaupassa toimiminen</p> <p>Maatalous- ja maanrakennuskoneiden hyödyntäminen valmis</p> <p>Vapaasti valittavat</p> <p>- kasvi 1 ov</p> <p>- muut 2 ov</p>	<p>Y3: opinnäytetyön aloitus</p> <p>- äidinkieli 1 ov</p> <p>- ATK 1 ov</p> <p>Automaation hyödyntäminen maataloudessa</p> <p>- traktori ja maatalouskoneet 2 ov</p> <p>- tuotantotilat 2 ov</p> <p>Maaseutuyrittäminen</p> <p>- rahoitus ja riskit 1 ov</p> <p>- kirjapito ja verotus 1 ov</p>	<p>Maaseutuyrittäminen</p> <p>- 1 ov (maaseppä)</p> <p>- markkinointi 0,5 ov</p> <p>- kirjanpito ja verotus 0,5 ov</p> <p>Automaation hyödyntäminen maataloudessa</p> <p>- traktori ja maatalouskoneet 2 ov</p> <p>- tuotantotilat 2 ov</p> <p>Vapaasti valittavat</p> <p>- kasvi 1 ov</p> <p>- muut 1 ov</p>	<p>Maatalouskoneiden huoltaminen ja korjaaminen</p> <p>- metalliteknikka 4 ov</p> <p>- koneiden huolto ja korjaus 3 ov</p> <p>Maaseutuyrittäminen</p> <p>- kirjanpito ja verotus 0,5 ov</p> <p>- liiketoimintasuunnitelma näyttö 0,5 ov</p> <p>Maaseutuyrittäminen valmis</p>	<p>Automaation hyödyntäminen maataloudessa</p> <p>- työssäoppien ennen hiihtolomaa 2 ov (sis. näytön)</p> <p>Automaatio valmis</p> <p>Maatalouskoneiden huoltaminen ja korjaaminen</p> <p>- työssäoppien 3 ov (sis. näytön)</p> <p>Maatalouskoneiden huoltaminen ja korjaaminen valmis ennen 15.5.</p> <p>Vapaasti valittavat opinnot</p> <p>- muut 2 ov</p> <p>Y3:</p> <p>- äidinkieli 1 ov: opinnäytteen esittely</p>
---	--	--	---	---

Liite 2.

Tässä liitteessä kuvaamme niitä ammattitaitovaatimuksia, jotka ohjasivat omalta osaltaan opetussuunnitelmauudistus prosessia.

Maatalousteknologian koulutusohjelman ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- käyttää työtehtävissään maatalouskoneita ja huoltotiloja
- määrittää maatalouskoneiden ja –laitteiden vikoja sekä määrittää niiden korjaustarpeen
- käyttää, hoitaa ja säilyttää perus- ja erikoistyövälineitä
- tehdä työkoneiden perussäädöt
- tehdä korjaushitsaus- ja metallitöitä
- arvioida omaa työtään / työmenetelmiään ja tarvittaessa muuttaa niitä
- lajitella syntyneet ongelma- ja muut jätteet ja säilyttää niitä
- käyttää henkilökohtaisia suojaimia, ottaa huomioon työturvallisuusnäkökohdat ja ylläpitää työkykyä
- ottaa työssään huomioon toiminnan turvallisuuden ja vastuullisuuden
- tekee maatalouskoneiden ja –laitteiden kustannusarvioita
- hyödyntää tietotekniikkaa työssään ja tiedon etsinnässä
- edistää kestäväen kehityksen toimintatapoja.

(Maatalousalan perustutkinto 2009)